

მ ვ ე მ ს ი

პარტოზლოპის ბანაგრულება.

საქო განთლებების მინისტრის ცირკულარია სამოს-
წავლო ოლქების მზრუნველთა მიმართ (18 იანვარი 1887-ს
წელს, № 9255). გიმნაზიებისა და პროგიმნაზიების
შეკიდების მდგომარეობის განსაკრებლად საჭიროდ
გვრცეს გამოაცხადო, რომ ამჟამადგან მიიღებოდნენ ამ
გვარ სსწავლებლებში მხოლოდ ის უმაწილები, რომელ-
თაც კეთილ-სამიღლო მზრუნველნი ჰქვითეს მზრუნველ-
ნი სანდონი უნდა იყვნენ და უნდა იტვირთონ კიდევც,
რომ შინ უმაწილებს თაღ-უფრს ადევნებენ და არაფერს
მოაკლებენ, რადგინ სწავლისათვის საჭიროა. ამ სასიით,
ესეთას წესის მტკიცე აღსრულებით, გიმნაზიები და პრო-
გიმნაზიები განთავისუფლდებიან ისეთის უმაწილებისაგან,
როგორცინც არიან, მაგალითად, შეილები მეტრეკეები-
სა, მოსმსს-სერების, მზარეულებისა, მშვენიელი
დუღაგებისა, მეწვრდამანებისა, ღარიბ მეღმეე-
ებისა და სხვა ამისთანათა. ესეთი უმაწილები არას
გზით არ უნდა მოაშროთ იმ საღსს, საცა აღზრდი-
ლან; თუ მოაშრება, მხოლოდ ისინი იქმნან მოაშრე-
ბულნი, ვინც დიდს ნიჭს გამოიჩენს. თორემ, როგორც
მრავალ წელთა გამოცდილება გეიმტკიცებს, ასეთი უმაწ-
ილები, თავიანთ წრეს მოაშრებულნი, მშობლებს უგა-
რისად და ცრუ-მედიდობით ეპყრობიან, თავიანთი ყოფა-
ცისკრებებს არ ემაღლეობიან. ჩივან თავიანთი სიღარი-
ბეს და შვიტათეენ, როცა ჰქვიავენ, რომ ჰქეჟანზე უკე-
ლას თანსწორი და თანხარი არ არის სიმდიდრითა და
შეკლებითა. თქვენის აღმატებულებისათვის მოგვიანდია,
რომ აუხსენათ და განუმარტოთ გიმნაზიებისა და პრო-
გიმნაზიების უფროსებს ეს სახელი განკარგულება; მას-
თანვე სასარგებლოდ მიგვჩინია, რომ, როცა ყოველივე
ეს შეატყობიან და გამოუცხადოთ გიმნაზიებისა და
პროგიმნაზიების უფროსებს, დასამართ შეძლევიტ; გიმ-
ნაზიის და პროგიმნაზიის უფროსმა, როცა მშობელი

არსებს შეიტანს, კედრე უმაწილს გამოცდილს და გე-
ზამენს დააქვინებდეს, ჰქავსოს, რა შეძლების პეტრო-
ნია, რა ოჯახის მისი ოჯახი, როგორც წმინდის უმაწი-
ლებს და სხვა. და თუ აღზრდიან ამ გამოკითხვით და
ცნობათა შეკრებით, რომ მისი ოჯახი ისეთი არ არის,
როგორც ზემოდ მოგვსენიეთ, უსათუოდ უარჰქვამი-
სი თსონა და ურჩიოს, რომ მისცეს თავისი შეილი
ისეთის სსწავლებელში, საცა სწავლა ცოტას ხნის არის
და უფრო შეიფერება კიდევ იმის ქონებას და ოჯახის
მდგომარეობას. გარდა ამის თუ მიღებულ უმაწილთა
შორის აღზრდილებიან იმისთანანი, რომლებსაც თავიანთ
მშობელთა შინაურ მდგომარეობის გამო ცუდი გავლენა
აქვთ თავიანთი ამსწავლები, მაშინ იგინი უსათუოდ დო-
სტორად უნდა იქმნენ გიმნაზიებისა და პროგიმნაზიები-
საგან იმ ორის წლის კადის მიუხედავად, რომელიც ღე-
ნიშნულია 34 წ-ში გიმნაზიების და პროგიმნაზიების
წესდებისა, ან და იმ წესების მიუხედავად, რომელიც
შეესებინა სხვა-და-სხვა ხარისხს დასჯისას. რადგან
გიმნაზიები და პროგიმნაზიები ამზადებენ უმაწილებს
უნივერსიტეტებისათვის და სახელმწიფო და საზოგადო
მღალ სამსახურისათვის, ამიტომაც ამ სასწავლებლებში
უნდა იყვნენ ისეთნი, რომელი თან კარგად სწავლობენ
და თან კარგის ყოფა-ცხევისანი არიან და ამიტომაც შე-
ლებაც აქვთ კარგ აღზრდად კრებად გასწენ. გიმნაზი-
ებისა და პროგიმნაზიების უფროსებს ადვილად შეეძლე-
ბათ თავლებით დადგენ წინაშე უმაწილების მთავრობისა,
რომ ეს უმაწილები შეეძებნენ ცხოვრებაში კეთილ-სა-
მიღლონი იქმნებინ. სუეველაზე პირველი კადეცია არის,
რომ უფროსთ სინდისიც მოსწავლელი ექმნებოთ ამ შემ-
თხევაში. უფროსილესად გთხოვთ, თქვენა აღმატებუ-
ლებაც, გამოაცხადოთ, რომ მთავრად სამოსწავლო წლის
დასწყისიდანგან თვითოთხეულ შეკიდამა უნდა გადახადოს
40 მან. სწავლის ფასი იმ გიმნაზიებს და პროგიმნა-
ზიებში, რომლებშიც დღემდის 40 მანათზე ნაკლები
ყო სწავლის ფასი. სწავლის ფასის მომატება იმეტომ

არის საჭირო, რომ სწავლის განაგრძება გიმნაზიებსა და პროგინაზიებში და ზედამხედველობის გამოცდებს მოითხოვს მომეტებული სარგისა. მაქვს ჰატევი ვაწუო თქვენს ადმინისტრაციას, რომ ამ სენას შესახებ შესაფერის განცხადება მოახდინოთ.

მიწერილობა იმერეთის ეპისკოპოსის ბაბრილიას ეპისკოპოსის ანდრეასის და ეპისკოპოსის დ. ლაპაშვილისადმი 31 ივლისიდან 1887 წლისა №-2045.

სადმელის საბლაღოინო ოლქის სამღვდელოებაზე თავის შეკრებილებზე, რომელიც მოსდა წარსულის თვის თებერვლას 12, დადგინა: თვითთულება ჩვენსა სამღვდელოება შეიტანოს ათ-ათი მანეთი, სოლო თვითთულება შედგინებოთ ორ-ორი მანეთი ნიშნად ჰატევის ცემისა ადგილობრივი ბლაღოინის ადგილი შარბიძის ექვსი წლის ჰატეოსანი და უსასიკილო სამსახურისათვის ბლაღოინობის თანამდებობაში იმ პირობით, რომ ეს შეკრებილი ფულები მოხმარებულ იქნეს რაიმე სასოგადო საქმეზე, შესედავისა მებრ თვით ბლაღოინის ძირა ბიძისა. სამღვდელოების ასრეთი დადგენილობა რაზორტით მოქმდებოდა თვით ბლაღოინმა შარბიძემ 7 ივლისიდან ამა წლისა №-119 და მისოვა ნებართვა, რათა ეს შეკრებილი ფულები მოხმარდეს ან მის საეკლესიო სამრეკლო სოლო ს სელახლად გახსნას, რომელიც უკვე დაიხურა, ან ამ ფულებით ბი საბლაღოინობის ეოველ ეკლესიასზე დაწესებულ იქნეს საეკლესიო გავლობა. სადმელის საბლაღოინობის სამღვდელოების ასრეთი განწყვეტილება ჰატეოსა სდებს როგორც სამღვდელოებას, ისე მათ ჰატეოსელ ბლაღოინის, შარბიძის, რომლის ჰატეოსის ცემისათვის მცხე მის მხრით ვსწირავ ოცს მანეთს; მასთან ასეთი დადგენილობა აღნიშნულის საბლაღოინობის სამღვდელოებისა ჩემთვის მეტად სასიამოვნო და სასურველია; ამასთანავე დავადგინე, რათა ეს შეკრებილი ფულები მოხმარდეს ქართულ-

საეკლესიო გავლობის დაფუძნების საქმეს აღნიშნული საბლაღოინობის ეკლესიის ეკლესიებსზე, რადგან ეს დიდ სარგებლობას მოუტანს ეკლესიისთვის.

გაცნობებთ რამას, წინა დავიდებთ თქვენ, რათა სამღვდელოების ასრეთი განწყვეტილება დაბეჭდით თქვენს ჟურნალ „მშვენიერ“-ში. ეპარქიის სამღვდელოთა საცნობლად.

იმერეთის ეპისკოპოზი გაბრიელი.

მუთისის სასულიერო სასწავლებლის სამმართველო.

ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის სამმართველო ამით უცხადებს მშობელთა, რომელთაც სურთ ამ სასწავლებელში ემაწილების შემოყვანა, რომ მომავლის 1887/8 სასწავლებლო წლისათვის ამ სასწავლებელში და მოსამზადებელ კლასებში არის სულ 149 ვაკანსია. ამათში მეოთხე კლასში არის 25 ვაკანსია; მესამეში—16; მეორეში—8; ზედა მოსამზადებელ კლასში—11; მეორე მოსამზადებელში—4 და დასაწყის განყოფილებაში—85.

2) მოსამზადებელი კლასის პირველ განყოფილებაში მიიღებიან ემაწილები შვიდი წლიდან არა უმეტეს ცხრა წლისა.

3) ამ განყოფილებაში ემაწილები მიიღებიან უცხადებლად. მაგრამ, თუ შესურველთა რიცხვი აღემატა თავისუფალ ვაკანსიებს, მაშინ ემაწილები იქმნებიან მიღებული გამოცდით; შემდეგ კლასებში ემაწილები მიიღებიან კლასის შესაბამის ცოდნით და წოდებებით.

4) თხოვნები ემაწილების მიღებაზე შემოტანილ უნდა იქმნენ სასწავლებლის ზედამხედველის სახელობაზე. თხოვნასთან უნდა წარმოადგინონ მოწამობანი ემაწილის შობის და მონათვლისა და მასზე, რომ ემაწილის ან უნდა ან აცრილი აქვს ევაფილი.

5) განმეორებითი და მისაღები ეგზამენები დაიწყება 25 აგვისტოდან და გაგრძელდება ამა თვის 28.

გზაგადასასვლელი

1885-1887

მწევესი დამატებით გამოდის თვეში ოთხჯერ, ყოველი თვის იხუთმეტს ღ ოც-და-ათ რიცხვებში.

გ ა ზ ე თ ი ს ფ ა ს ი :

ერთი წლისა გავზავნიო და გავზავნულად	5 მან.
ნახევარი წლის —	3 —
მთელი წლისა რუსული დამატებით	6 —
ნახევარი წლის —	4 —
ცალკე რუსული დამატება წლით —	8 —
ნახევარი წლით —	2 —

გაზეთის ფულის და ყოველ გვარი წერილების გავზავნა შეიძლება რედაქციაში ამ ადრესით: *Въ издательство, Въ редакцію „Миръ“* (Пастыр).

ყველა სტატეები და კორესპონდენციები, რომელნიც რედაქციაში იქნებიან გამოგზავნილი დასაბეჭდავთ, უფოდ ვრცელად და გასაგებად უნდა იყვნენ ავტორთაგან ხელ-მოწერილი. ავტორთაგან გამოგზავნილი სტატეები შეიძლება ნახ-დის ხან შემოკლებით და შესწორებით დაიბეჭდონ.

სტატეა, რომელნიც არ დაიბეჭდება, სამი თვის განმავლობაში შეიძლება ავტორებს მათის ხარჯით უკანვე დაბრუნდეს.

სტატეები მიიღებიან რუსულ ენაზე და წერილობით და თარგმნით დაიბეჭდებიან.

მთელი უმთავრესი საუშალობა ხალხის მკვლევარებში
შეკრებიანათვის წიგნ-ლოცვის მოსახმენად.

«ხალხი აღარ დაიარება ეკლესიებში წირვა-ლოცვის მოსახმენად, გაუფრთხილდა მას გული ეკლესიებში სიარულზედ; ეილას ნახათ, ბატონო ეკლესიებში კირა-უქმ დღეებში?» — აი სიტყვები, რომელნიც თქვენ ნიადგ გესმისთ როგორც მღვდლებისაგან, ისე ერის კაცთაგან. ჰელოს სამწუხაროდ მიანია ეს არა სანატრელი მოვლენა, ეს საზოგადო სენი ჩვენი ცხლანდელი დროისა. მაგრამ გულ-გრილი სარწმუნოებისადმი ყოველთვის ყოფილან, არიან და შემდეგშიც იქნებიან. მხოლოდ ეს კია, რომ ამისთანა გულ-გრილი წინა დროებში ყოველთვის საზოგადოების უმცირესი ნაწილს შეადგენდნენ. დღეს კი, ჩვენდა სამწუხაროდ, ყველგან, განსაკუთრებით ჩვენს საქართველოში ხალხი მტკიცე გულ-გრილობას იჩენს როგორც სარწმუნოებაზე, ისე საზოგადო ყოველ ეკლესიურ საქმეებში. ნათელი და შედეგი ამ გულ-გრილობისა ცხადია ყველასათვის. სარცევა-გელეჯა, სულ უბრალო

საქმისათვის თავისი მოყვასის ჩება და კვლა, აი ნათელი ამ გულ-გრილობისა და ეკლესიადგან ხალხის განშორებისა.

რა არის ამ სამწუხარო მოვლენათა მიზეზი? რატომ აღარ დაიარება ჩვენი მართლ-მადიდებელი ხალხი ეკლესიებში წირვა-ლოცვის მოსახმენად? ამ სამწუხარო მოვლენათა მიზეზი ბევრნაირია, მაგრამ დღეს ჩვენ ამ მიზეზების გამოკვლევას არ გამოუდგებთ, მხოლოდ აღვნიშნავთ ზოგიერთ იმ საშუალებათ, რომელთა შემწეობით შეგვიძლია ხალხს შევეყვაროთ ეკლესიებში სიარული წირვა-ლოცვის მოსახმენად.

ტყუილად შევცქერით სამოქალაქო მთავრობას და ეფექტობათ, რომ ეს უკანასკნელი იხმარს ყოველივე ღონეს და აღუტრიალავს ჩვენს ხალხს კირა-უქმ დღეებში მუშაობას, მახლობელ დაბებში და ქალაქებში უსაქმად სიარულს და სამიკერებში დროების ტარებას, მაშინ როცა ეკლესიებში წირვა-ლოცვა სრულდება. შეკლადებით, რომ სამოქალაქო მთავრობა დღეს ამ ხელ-მოვლენაზე დაუდგენს მართლ-მადიდებელი ხალხს კირა-უქმ დღეებში ეკლესიებში სიარულს. მაგრამ დარწმუნებული ვართ, რომ ეს

ლოდინი ტყუილად ჩაგვივლის. ამიტომ დროა, თვითონ ჩვენ, მწყემსთა ჩვენი სამწყსოსი ზოგიერთი პატიოსანი დაღვთის მოშიში პირების დახმარებით და შემწეობით ეხმაროთ სხვა-და-სხვა ზომები, რომ ჩვენ ხალხს შევავსოთ ეკლესიებში სიარული. ჩა-საშუალება უნდა ეხმაროთ ჩვენ, მწყემსთა, რომ კერა-ტუქ დღეებში ხალხი ხალხით დადიოდეს ეკლესიებში? ერთი უმთავრესი საშუალება, რომლის შემწეობით შეგვიძლია შესაძლებელი მოვიზიდოთ ხალხი ეკლესიებში კერა-ტუქ დღეებში წირვა-ლოცვის მოსასმენად, არის, ჩვენის აზრით, კარგად გაწყობილი საეკლესიო გალობა და საეკლესიო წიგნების კარგად და გავებით კითხვა. მთელს რუსეთში დღეს დიდი ყურადღება არის მიქცეული საეკლესიო გალობაზე. ჰოვალ საშუალებას ხმარობენ, რომ ეკლესიებში ყველგან ჰყავდეთ საკუთარი მგალობლები. ამასაც არ ეძარბენ. ბევრგან მცადინობენ, რომ მთელ სამრევლოს ასწავლონ საეკლესიო გალობა, რომ ყველა მლოცველთა შეგნობით ეკლესიებში გალობა. ამ მცადინებას ბევრგან სანატრელი ნაყოფი მოაქვს და ბევრს ეკლესიებში მლოცველების ყურთა-სმენა დაბტყბარია მშენიერი საეკლესიო გალობითა.

ჩვენში რა ღონის ძიებას ეხმარობთ დღეს ამ საგნის შესახებ? სრულებით არაფერს. წინა დროებში ჩვენის სოფლის ეკლესიებში კერა-ტუქ დღეებში ორპირი და სამპირი გალობა გაჩაღებული ყოფილა ხოლმე. დღესაც ხშირად შეხედებით ასეთ მგალობლებს ჩვენს ეკლესიებში ტაძრის დღესასწაულ დღეებში. მაგრამ ამ პირთა გალობა სასურველ შთაბეჭდილებებს ვერ ახდენს მლოცველებზე, რადგან ამ მგალობელთა, ერთი რომ, ხერხიანად არ იციან საეკლესიო გალობა ჯ, მეორედ, ხშირად ისე დამთვრალნი არიან ხოლმე, რომ თვითონაც არ გავიგებთ, რაღაცას გალობენ. შეგნებად კი ეკლესიის მღვდელთა ჩვენი მგალობლები ეკლესიებში წირვა-ლოცვის დროს. მაგრამ გამოტყდომილად უნდა ესთქეთ, რომ ზოგიერთ მღვდელთა გალობა არამედ თუ ხალხს არ მოიზიდავს ჩვენ ეკლესიებში, არამედ სალოცავად მისულისაც აიძულებს, რომ წირვა-ლოცვის მოსმენას თავი დაანებოს და ეკლესიიდან გამოვიდეს. ხშირად მღვდლისა და მგალობლის ხმა სრულებით არ უღებდა ერთმანეთს. ასეთი საეკლესიო გალობა მლოცველებში ნაცვლად სიამოვნებისა მზადებს უსიამოვნებას და აიძულებს მლოცველებს ეკლესიიდან გამოხლავს. რაც შეეხება საეკლესიო წიგნების კითხვას, არც ამ მხრით არიან

ჩვენი მღვდელთა სრულნი. ჩვენი სამართა და საეკლესიო წიგნების სიტყვები თუმცა ადვილი გასაგებია მლოცველთათვის, მაგრამ ხერხიანი მკითხველები არა გვყავს და სრულებით გაუგებელი რჩება მლოცველთაგან ის, რაც იკითხება ეკლესიებში. ზოგიერთი მკითხველებისათვის სასვენებელი ნიშნები სრულებით არ არსებობენ. ხშირად მკითხველი ისვენებს იქ, სადაც არ უნდა გაჩერება. ასეთი კითხვითი აზრი ირღვევა და მლოცველი ვერას იგებს. მლოცველი დაფიქრებული და სდგას გაუმძრევლად, სათნობით მისწერება კანკლის ფიტრებს, რომლებზედაც ხშირად არაერთი მხატვრობა არ მოიძებნება. მაშ რაღა უნდა მოიზიდოს ჩვენი ხალხი ეკლესიებში? მის ყურთა-სმენას არ ატყობს ხერხიანი გალობა, არც მის მას მღვდელთა კითხვა და არც ეკლესიის მორთულობა იზიდავს მის ყურადღებას და გულს. მართლმ რომ მთელი ეკლესიაში, მეორედ ველარ მოიყვან, ჭთუ მოვიდა, ლოცვის მოსმენის მაგერ, სხვას ელახარაკება ეკლესიაში და ამ მუსიკით ართობს თავის თავს.

იყო დრო, როდესაც საქართველოში დიდი ყურადღება ჰქონდათ მიქცეული საეკლესიო გალობაზე მღვდელთა და ერსაც. დიდ და პატარას, თავადს და გლეხს საქებრად მიიხდნოთ საეკლესიო გალობის ცოდნა, მაგრამ დღეს ჩვენმა ქართველებმა ამ საგნის შესახებაც იცავდნენ ფერი. უნდა ესთქეთ გამოტყდომილად, რომ პირველი გულ-გრილობა გალობის საქმეში თვითონ საშლედლოებამ გამოიჩინა. მითქმის აბერ ერთი საუკუნე თავდება და საშლედლოება არაერთი დროის ძიებას არ ხმარობს საეკლესიო გალობის აღსადგენად.

მიეპყვეთ ჩვენი მკითხველების ყურადღებას ამავნამოპის აფიციალურ ნაწილში დაბეჭდილ მოწერილობას მიერების ეპისკოპოსის მახრილისას სადმელის საბლალოინო მახრის საშლედლოების დადგენილობის შესახებ. როგორც ამ მოწერილობიდან სჩანს, სადმელის საბლალოინო მახრის საშლედლოთა გულისთქი პატივის ცემის ნიშნად თავის ბლალოინის მ. ალექსი შარაბიძისადმი, რომელიც ექვს წლის განმავლობაში პატიოსნად და უსასყიდლოდ ასრულებს თავის თანადგებას, შეუტრბილით კარგა ბლომად ფულები და წარუდგენილ ბლალოინისათვის, რომ მან ეს ფულები მოიხმაროს თავის სურვილისამებრ, ან საეკლესიო გალობის აღსადგენად და ან სამრევლო სკოლის სასარგებლოდ. შეკრებილი ფული ყოვლად

სამოედლოსაგან დანიშნულ იქნა საეკლესიო გა-
ლობის აღსადგენად სსენებულ საბლალოჩინო მავ-
რის ეკლესიებში.

თუ რამდენად სასიხარულო და სასიამოვნოა
ჩვენს დროში სადმეოს საბლალოჩინო მავრის სამ-
ლელოთა მოქმედება, ეგონებ, ცხადია ყველასათვის
და განმარტება არ სჭირდება ამ სამაგალითო საქცი-
ელს. პატივი და ღიდება სადმეოს საბლალოჩინოს
სამოედლოებს, რომელმაც ღირსეულად დააუხსა
თავისი ბლალოჩინის კეთილი სამსახური და არ და-
შურა ფულის შეწირვა იმისთანა კეთილ საქმეზე!
პატივი და ღიდება თვით ბლალოჩინს, მამა პლექსი
შარაბიძეს, რომელმაც თავისი პატიოსანური სამსახუ-
რით ამისთანა სიყვარული დაიმსახურა მისდამი რწმუ-
ნებული საბლალოჩინოს სამოედლოებაში! ნუ თუ
ამ სამაგალითო და საქმე საქმეში მიმბაძველნი არ
აღმოუჩნდებიან სადმეოს საბლალოჩინო ოლქის
მოდლეებს მთელს საქართველოში?

დოქ. დ. დამბაშიძე.

ლია წარილი მოძმესთან.

ღიღი ხანია, ძმაო, რაც ჩვენ ერთი-ერთმანერთს
დაეშორიდა. ამ დღიდან არც კი ვიცოდით, თუ სად და
რა სამსახურში იყავით თქვენ. ამიტომ ვერც წერი-
ლის მოწერას ვახერხებდით, რომ ჩემი გულის ვარა-
ში შენთვის მაინც გამეზიარებია. ამ ბოლოს დროს
გაზეთის საშუალებით შევიტყვე, რომ თქვენთვისაც
ბედს ერთ მეტად მივარდნილ ადგილს ურგუნებია
ცხოვრება. თქვენც ჩემსავით ხალხის დამწყვეთ გილ-
დით თავზე. მაშ ეხლა უფრო ძმები გაგმზადრებართ
და გაზეთის საშუალებით მაინც გაუზიაროთ ხოლმე
ერთმანერთს ჩვენი ფიქრი და დარღები, თორემ ჩიო-
ნის მარტენა მხარეში, სადაც ბოლშე მე ცხოვრება
მარტუნა, კაცი არ არის, რომ შენი ფიქრი
ანდო და გრძნობა განუზიარო. სად წახვალ, ვის მი-
მართავ? თანამგზავობელი არა გაყავს! ჰქვალს თავისი
წერილმანი პირიქული ინტერესები ადგია ენაზე!
შენ რომ საზოგადო რამეზე დაუწყებ ზაას, ის მუდამ
თავის სახსოვარს «მე»-ს ეტრფის და შენი საზოგადო
ინტერესები არაფრად «ეტიტანება». სად არიან შე-

ნი თანა ძმა მოედლები? შეიძლება მკითხოს ეინმე;
სად არიან? მანა არ იცი ზოგიერთი ჩვენი მოძმეების
მიმართულების ამბავი? რაღათ მკითხავ?

მე მოხარული ვარ, რომ ბედისბოროტობა შენც
ჩემგარ შეგმოსა. ეს სამოსელი მძიმე რამეა, თუმც
დაუკერდებით. მართა ფუფუნებისათვის კი არ არის
დაწესებული ჩვენი მოვალეობა, როგორც, სამწუხა-
როდ, ბევრი ჩვენგანი ფიქრობს. მართალია, ყოველ
ხელობამ უნდა ასაზრდოოს კაცი, მაგრამ ჩვენი ხე-
ლობა სულ სხვაა. იმას სულ სხვა დანიშნულება აქვს.
რასაკერეველია, როგორც კაცს, შესაფერი ცხოვრება
ჩვენთვისაც საჭიროა; მაგრამ ისიც უნდა გვახსოვდეს,
რომ ჩვენი ცხოვრება უმნიშვნელო და უსარგებლო
არ იქნეს და ჯეროვანი სარგებლობა მოუ-
ტანოს მათ, ვისთვისაც განწესებულიართ. უნდა გვახ-
სოვდეს ყოველთვის, რომ ჩვენდამი რწმუნებულნი,
სულიერნი მოწაფენი კი არ არიან ჩვენ და სასარგებ-
ლოდ დანიშნულნი, არამედ ჩვენ ვართ დანიშნულნი,
რომ ვიზიაროთ მათ სულიერ აღზრდაზე, მათ კეთილ-
დღეობაზე და მათ სულიერ წარმატებაზე. თუმც ჩვენ
შრომისთვის ევლებულობთ სასყიდელსა, მაგრამ არ უნ-
და დაივიწყოთ, რომ «საშრომელს» შრომა უნდა.
სამწუხაროდ ჩვენც ისეთი შეძლებულნი არავართ,
რომ უსასყიდლოდ შევსძლოთ ჩვენი მოვალეობის
შესრულება; მაგრამ ნაცვლად ამისა ყოველი ჩვენი
ლოქე და ცოდნა უნდა ვინაზროთ, რომ უმნიშვნე-
ლო და უსარგებლო არ იქნეს ჩვენი სამსახური, მარ-
ტა «წირვა-ლოცვა» და ეკლესიაში ღაღადება კი
არაა ჩვენი მოვალეობა, როგორც ბევრსა ჰკონია;
არამედ ბევრი სხვადა! თუმც ჩვენი მოვალეობა ღიღი
და მძიმეა, მაგრამ თუ მასს მუყაითად, ენერგიულად
და კეთილ-განმარტებით მოვიკიდებთ ხელს, მსუბუქად
შეგასრულებით. მღვდელი თავის ცხოვრებით უნდა
იყოს მაგალითი, თითოთ საჩვენებელი მისის სამწყაო-
სათვის! მღვდელმა სიტყვით და საქმით შეწყვიტა
უნდა ღმერთის ყველას. ია უნდა იყოს მოყვარუ-
ლი თვისის სამწყაოსა. როგორც თავისი საკუთარი
შვილის ცული ყოფა-ქცევა შეაფუტებს კაცს, ისე
მღვდელს უნდა აწუხებდეს მისი სამწყაოს ცული ყო-
ფა-ქცევა და უნდა ეცადოს სიტყვით და მაგალითით
გაასწოროს სამწყაო და სწორა გზაზე დააყენოს ის.

მრცელი პროგნაზა საჭირო არ არის, რომ სა-
თითად ჩამოეთვალათ მღვდლის მოვალეობა. აუ-
ლოთ, მაგალითად, ერთი რომელიმე მოცუპულთაგანი
და ისიც მოვიტყუთ. სხვათა შორის, ურიგო არ იქნე-

ბა, ძმაო, რომ ზოგიერთმა ჩვენმა მოძველებმა წაიკითხონ (ვისაც ჯერ კიდევ არ წაუთითხავს) «გლახის ნაამბობი», ბატ. ილ. შავჭავჭავაძისა და ამ მოთხრობაში ისინი ნახვენ კეთილი მღვდლის მაგალითს.

შენ იქნებ იფიქრო, რომ ამ წერალს მარტო შენა გწერდ და შენ პირიქნებას ეცხებოდ და დარბეზას გაძლევდ. ღმერთმა დამიფაროს! მართალია, შენ გწერ, მაგრამ იმედი მაქვს სხვებიც წაიკითხვენ ამ ჩემ წერილს! იცი ვისი საშუალებით გწერ ამ ღია ბარათს? «მწყემსი»-ს, ჩვენი სასულიერო ორგანოს საშუალებით! მეცხრამეტე საუკუნის ბოლოში იმასაც მოგესწავრით, რომ ჩვენ ჩვენი საკუთარი სასულიერო გაზეთი გვაქვს! თუმცა მეოთხე წელიწადია, რაც «მწყემსი» დაიბადა და ფეხა აიდვა, მაგრამ მე ეს მოვლენა დღესაც ახალ სასიამოვნო ამბად მიმაჩნია. — საჭირო არაა შენთვის, რომ ავიხსნა გაზეთის მნიშვნელობა საზოგადოებრივ და განსაკუთრებით სასულიერო სი; ჩემის ფიქრით ხეოც რომ გამოდიოდეს ამ გვარი გაზეთი ამ ჩვენ საყვარელ საქართველოში, მაშინაც თუ დაეკმაყოფილებენ ჩვენი საზოგადოების მოთხოვნილებას და ერთი ხომ ლუკმათაც არ გეყოფნის. მე ამას ვფიქრობ ჩვენი წოდების ერთ დასწევად, ხოლო ჩვენი მოძმეების მეოცე დასახიზრის ესეც მეტია. ზოგიერთები გავაზიან ამ გაზეთს, ჩათვლიან თითო ოროლა სიტყვას და ამბობენ: «რა მოცილობს ი ყოფილან, რაგები მოუაროვნეთო!»

ბოდიშს ეხიბი, რომ ჩვენ სამღვდლოებას ორ დასად ეყოფ, მაგრამ საბუთოცა მაქვს. თუმცა ყველას ერთი მოვალეობა გვადევს კისრზე და მიზანიც ერთია, მაგრამ, საუბედროდ, ყველას ერთნაირად არ გვესმის და არც ეასრულებთ ჩვენ მოვალეობას. ზოგ ჩვენგანს შემოსაფლიან ადგილით მიჩნია მღვდლობა. მხოლოდ ამ მოსაზრებით ხელმძღვანელობენ ისინი. ზოგს (მეორე დასს) კი შეძლებისდაგვარად თვისი საწყესოს სულიერი წარმატებისათვის უძეგრის გული და ნიეთიერი მღვდლარეობა მეორე ხარისხად უყენია. ამ მოსაზრებით გავხედე ჩვენი სამღვდლოების ორ დასად განაწილება. საწყესბაროდ პირველ დასს უფრო მეტი ეკუთვნის, ამის დამტკიცება საჭირო არაა. მველს თვალწინ უდგია (კინც უყვირდება) ჩვენი მოძმეების უმრავლესობა ცხოვრება. ამ დასის მღვდლები კეთილი მაგალითები კი არ არიან თავის საწყესობისათვის, არამედ ისინი თავის ცხოვრებით და მოქმედებით უფრო რყნიან საწყესოს. ამ გვარი მღვდლების წაადრობით მათი საწყესო გონებით წინ კი არ მიდის, უფრო უკან ჩება.

მართალია, რომ ყოველ კაცს აქვს ნაკლი, მაგრამ ნაკლულენება მღვდლისა სულ სხვაა. რასაკვირველია, ზოგიერთი ნაკლულენება, რომელიც ათასს და ორი ათასს ქრისტიანს თვალწინ უდგია და ზნეობით დუღუბებს მათ, მოსათმენი და შესაწინარებელი არ არის. შეჯობესია ამ გვარი მწყემსი სულ განიკეთოს!

მღვდელი თეოდ. ნ.—ქ.

ს ა მ ე ბ რ ე ლ ო დ ა მ .

დიდი ხანი არ არის, რაც უწმიდესმა სინოდმა მოვალეობად დაუდგინა სამღვდლოებას საეკლესიო-სამრევლო სკოლების გახსნა შტატის ეკლესიებთან. ამ სკოლებში მასწავლებლობის მოვალეობა უნდა აღასრულონ თვით ეკლესიის მოსამსახურეთა. უწმიდესი სინოდის ამ გვარი განკარგულება გამოეცხადა სამეგრელოს ეპარქიის სამღვდლოებას თავის მწყემსთა-მთავრისაგან. ადგილობრივი ბლაღოჩინები და ეკლესიის კრებულნი შეუდგნენ ამ კეთილი საქმის განხორციელებას. დღეს ბევრ შტატის ეკლესიებთან არიან გახსნილი საეკლესიო სამრევლო სკოლები და სწავლაც ბევრში უკვე დაწყებულია. თუ მამა ბლაღოჩინებმა და ეკლესიის კრებულთა შემდეგშიც განაგრძეს თავის მეცადინეობა ამ საქმის შესახებ, მაღე მოგესწვრებოთ, რომ ყოველ შტატის ეკლესიასთან იქნება დაარსებული ასეთი სკოლა.

ღმრთის რაც საეკლესიო-სამრევლო სკოლები გახსნილი, მათში ასწავლიან ემწილეებს თვით ეკლესიის მოსამსახურენი, რომელთაც უმეტესად 4 კლასიან სასულიერო სასწავ. შეუსრულებათ კურსი. მართალია, ეს პირი ისე გაწერთილი არ არიან სწავლების საქმეში, რომ მათ შეეძლოთ მასწავლებლობის მძიმე მოვალეობის სისრულთი აღსრულება, მაგრამ თუ ისინი ცოტა მეუიათობას გამოიჩენენ თავის მოვალეობისადმი, დარწმუნებულნი ვართ, რომ წერა-კითხვას, ცოტა ან-გარიშს და ქრისტიან კაცისთვის საჭირო ცოდნას სარწმუნოების შესახებ მაინც გარდაცემენ მოსწავლეთ და ესეც დიდი დავალება იქნება ჯერ-ჯერობით სამღვდლოების მხრი. შემდეგში, იმედი, ჩვენ სამღვდლოებაში გამრავლებიან სასულიერო სემინარიები

[illegible]

დღეს ზუგდიდის მაზრაში, მარტო ბლადი. მ. ანჯაფარიძის საბლდოინო ოლქში არის 4 საეკლესიო-სამრევლო სკოლა, რომელნიც გახსნილი არიან ეკლესიის კრებულთა ხაზით. ეს სკოლები წესიერად არიან მოწოდებული და სპირა სკოლასონი-თები აქვთ. ამ სკოლებში ერთი სკოლა თვით ბლოლიჩს მ. ანჯაფარიძეს აქვს გამართული თავის ხარჯთა მ. მიწაზე.

ამ საბოლოოინოა მაზრის, სოფლის ბარისის სა-
ეკლესიო-სამრევლო სკოლაში ივნისის თვეში ემაწ-
ილების გამოცდა იყო დანიშნული. ამ ეჯამენზე მეტ
ეთავი მოიყუელი. ჩემს გარდა ეჯამენზე დაესწრნენ:
ადგილობითი შტატის მღვდელი მ. იოსებ ქვერკველია
და მასწავლებელი ძირის სამრევლო სკოლისა ბ. ქ.
ქვერ-ლია. სკოლაში სულ იცდა ორი მოსწავლე
იყო. მასწავლებელს სამ განყოფილებათ ჰყავდა და-
ყოფილი მოსწავლეები. ზედა განყოფილებაში ჰყავდა
მხოწაფე, მოიერში—ნ და დასაწყისში—11. მწაწ-
ილებმა, რაც კი მათ მოგებთაგებოდათ პირველ წელს
ქრმდელ სინოდისაგან დაშტკეცვლით პროგრაამით,
ეწიდა იცადნენ ეველა საენები. სასიამოვნო სანა
ზვი იყო, როცა პატარა ემაწილები ცოცხლად გეი-
გებდნენ ყოველივე კითხვაზე, რომელიც მათ გაელილი
ჰქონდათ. მადლობის ღირსია ამ სკოლის მასწავლე-
ბელნი ბ.ბ. მოსენ და ანდრას ქვერკველი, რომელ-
თც თავის ხარჯით გაუხსნიათ ეს სკოლა და სწაე-
ლითაც რიგიანად ასწავლიან პატარა ემაწილებს.

၁၆၇၈ ခုနှစ်။

შეშთის საზოგადოებრივად.

(ქუთაისის მაზრაში).

შხუთის საზოგადოება შესდგება რამდენიმე სოფლებისაგან, რომელნიც ყოველი მხრიდან შემოაზღუდული არიან მთებითა და მაღალ გორაკებით. სამ-

სწრაფით ამ სოფლებს უძევს ახალციხის მთა, აღმოსავლეთით, დასავლეთით და ჩრდილოეთით მაღალი გორაკები. ამ საზოგადოებაში არის წმიდის ბიარგის ერთი ეკლესია, რომელსაც ზეგაზღვდის წმიდა ბიარგის უწოდებენ. ამ ეკლესიის შემოამაღანი დღესასწაულებში ბიარგობას. დღეობის წინაღამეს ზეგაზღვდის მლოცვენი იკრებიან ეკლესიაზე ღამის სათევად. მეორე დღეს, წირვის გათავების შემდეგ ეკლესიის მოსამსახურენი ეკლესიიდან გამოსაყენებენ წმ. ბიარგის ხატს. მღვდელს და მეღვინეთს უკან ჩამწკრივდებიან ზალხი; ხატს წინ დადგება ორი კაცი ზაფხუხითა და ზუგით. შემდეგ იწყებენ ეკლესიის გარშემოვალს. ამ დროს ზარებს რევენ. ზუგს იღდის ხმით აყვირებენ და მგალობელნი ჰგალობენ საეკლესიო საგალობელით. როცა ეკლესიას მესამედ შემოუვლიან, ყველანი დადგებიან ეკლესიის კარებთან. მითითებულს მლოცველს მიიქვს თითო კაპიკი და აძლევს მღვდელს. შემდეგ ხატს შესაყენებენ ეკლესიაში და დასვენებენ თავის ადგილას. მღვდელი დადგება წმ. ბიარგის ხატის წინ. რიგრიგით მიდრეკილი მღვდელთან მლოცველნი და სწირავენ შესაწირავს. პირველი კაცს მიიქვს შესაწირავად წმინდა სანთელი და ერთი აბაჯი ან მეტი ფული. მეორედ მიდრეკილი, შემწირველს ანაქვს ხატის წინაშე და იწყებს: «წმიდა ბიარგი, ღვაწლით შემოხსილო, ეს კაცი (სახელი და გვარი შემწირველთა) განაძლიერე, კარგად ამყოფე, უტოცხელ შინ მყოფი და გარედ გათხოვილი.» როცა მღვდელი დასრულებს ამ სიტყვებს, ეკლესიაში მდგომნი ერთად აღიძახებენ: «დღერთა, მშენებელნიც!» მთელი ეკლესიის ამ დღეობაზე და სხვა დროსაც ღიდძალი შესაწირი შემოდის, მაგრამ, სამწუხაროდ, ეკლესია ძალიან ღარიბია; ეკლესია არის ხისა. შიგნით იპოვება აბაჯი. ეკლესიაში ისეთნაირად ზედა, რომ მასში წიგნის წაითხება დღეც უწევდებოდა მეღვინეთს. ნუ თუ უყუთეს ეკლესიის აღმენება არ შეუძლიათ ამ ეკლესიის შემოამაღლო, ან ამ ეკლესიის შეკეთება არ შეიძლება იმ შესაწირით, რომელიც ყოველ წლით შემოდის ეკლესიას. ამ ეკლესიის წმ. ბიარგის ხატს სხვა გვარი შემოსავალიც ჰქონია, როგორც მითხრეს. ამ სოფელში სცხოვრებენ თურმე ორას კომლამდე ხეურთქიები, რომელთაც ყოველ წლით სცმ. ბიარგის ხატი უნდა ჩააყენონ თავის სოფელში ღამით. ამ დღეს ხატს უწოდებენ წმინდა სანთლებს, მეორე დღეს კი შემწირვენი თითო აბაჯს და ხატი ისევ ეკლესიაში მიიქვს. მათც იპოვება სხვა შე-

მოსავალი ეკლესიის სასარგებლოდ. მაგრამ, როგორც გაიგეთ, ყველა შესაწირი არ მიდის თურმე ეკლესიის სასარგებლოდ. ამ ეკლესიის გასაღები ჰქონებოდა ხელში სტაროხტას და მოსამსახურეს (СТОПАН). აქირა და დღესასწაულ დღეებს გარდა მლოცველებს ზნითად მოჰყავსთ თურმე ზვარაკები ხატის შესაწირად. სტაროხტას და ეკლესიის მოსამსახურე მღვდლის შეუტყობლად ზღვრენ ეკლესიას და თვით სწირავენ ამ შესაწირავებს, მაგრამ ვის სასარგებლოდ მიდის შეწირული ზვარაკები, კაცმა არ იცის. ამიტომ ურიგო არ იქნება, ამ საქმეს ყურადღება მიექცეს, რომ ყოველივე შესაწირი ეკლესიის სასარგებლოდ მიიღოს და არა გარეშე პირთა ჯიბის სასარგებლოდ.

ამ საზოგადოებაში მცხოვრებ ხალხში დაშენილია დღემდის ბევრი ძველი არა ქრისტიანული ჩვეულება. სხვათა შორის დავასახელებ შემდეგს: ზოგიერთი გლეხები კვახის (გაგრა) ქერქში აწყობენ თურმე პატარა კოჩებს, ცხვრის ბაღანს და ლობიოს. შემდეგ მოუწოდებენ მღვდელს და სთხოვენ მას ამაყების კურთხევას. როცა სადილად დაჯდებიან, ჯერ იმნაქოთხ ლობიოს შესვამენ ყველანი და მერე სხვა საჭმელებს მოიტანს მასპინძელი სუფრაზე. აცმა არ იცის, თუ რა მნიშვნელობას აძლევს შემწირველი ამ შესაწირს. ადგილობრივი მღვდელიც უსრულებს მსურველთა ამ წესს, მაგრამ ის კი არ ვიცი, თუ მღვდელ-მოქმედების დროს რა ლოცვებს კითხულობს სულიერი მამა?

რაც შეეხება მკითხველს და მატყუარა ექიმებს, ამათ სწორეთ ბუდეამ სოფელში ჰქონიათ გაკეთებული. შევსაზრდ უფრო სამწუხარო და ყურადღების მისაკცევი შემდეგი მოვლენაა. ამ საზოგადოებაში სცოვრებენ თურმე ერთი მოხუცებული კაცი და ერთი ქალი. აკი სცოვრების სოფელს ძეღუბს და ქალი — რომანეთში. როცა ვინმე გახდება ავად ამ საზოგადოებაში, ეს პირი მაშინვე ავად-მოყავის სახლში გაჩნდებიან. მაშინვე ავად-მოყავს და მერე საიდუმლოდ ეუბნებიან ქირისუფალს: «შენი ავად-მოყავი ქლექით არის ავად და, რომ სხვებსაც არ გადაეღოს, გრჩევთ ავად-მოყავი სადმე შორს გადაწვინო. შირისუფალი მაშინვე შორეულ ტყეში აკე-

თებს კარავს, გადაჰყავს იქ თავის ავად-მოყავი და ამ პირებს აყენებს თავზე მოსავლელოდ და დღეში მათ თითო მანეთს აძლევს ქირად. მშობლებისაგან მოძულებული ავად-მოყავი ეარდება სასოწარკვეთილებაში, თავის იმედი ალარ აქვს და ეს ფიქრი მალე უსაბოპს სიცოცხლეს. გადაცვალებულს იმ დღესვე ჩუმათ ასაფლავებენ ეს პირნი. არც მღვდელს და არც სხვა ვინმეს არ ატყობინებენ, და კიდევ რომ შეატყობინონ ვისმეს, ვინ მიეყარება, მათ, როდესაც ქირისუფალიც არ ესწრებიან თავიანთი მიცვალებულის დასაფლავებაზე. შემდეგ ამ მატყუარა პირთ მიაქვსთ ყოველივე, რაც კი მიცვალებულს რჩება და მასთან დიდძალი დიოური ქირაც. შეიძლება ავად-მოყავის სულ სხვა სენით იყოს ავად და მოუღვლელობით ჰყვებოდეს, მაგრამ ვინ არის ყურის მგდებელი!

საქირაა ამ სამწუხარო მოვლენას ყურადღება მიექცეს და ამ მატყუარა პირთ აღეკძალოთ თავიანთი საზოგადოებაში მოქმედება. თორემ ისინი ბევრ ადამიანს გამოასაღებენ სიცოცხლეს. მით უმეტეს საქირაა ამ საქმეს ყურადღება მიექცეს, რომ, როგორც გავიგონარა, ქლექით ავად-მოყავების რაოდენობა ერთი საზოგადოებაში საშუალების ხმარება იციან თურმე და შეიძლება ზემოდ მოხსენებულნი პირნიც, მართლა, ამ საშუალებას ხმარობდნენ. ქლექით ავად-მოყავების თავდაცვა არაწმუნებენ თურმე ქირისუფალით, რომ ქლექით ავად-მოყავს გულში პეპლები უჩნდება და, როცა ჰყვება, მისი გულიდან ამოდინა პეპლები და მიცვალებულის მონათესავეთა გულში ჩადინაო და, რომ პეპლები არ ამოვიდეს მიცვალებულის გულიდან, საქირაა ავად-მოყავს სიყვდილის დროს ხალთა (ცხვრის ტყავი) ჩამოაკცხავს თავზე და ყელთან ბაწარი უნდა მოუჭიროს მაგრად. ამ საშუალებით შეიძლება თავდაცვამა ძალათი მოჰქლან კაცი, როცა ისინი კაი ძალა ფულს აიღებენ ავად-მოყავის მოვლისათვის და თან კიდევ მოგზავრდებოთ სწეულის მოვლა. იმედი გვაქვს, რომ ამ საქმეს ყურადღებას მიაქცივენ როგორც ადგილობრივი მღვდელი, ისე სხვანაც.

მკვლავთაგან ბე — ონ კ — იანი.

ყოვლად უსამღვდელოესი ისიდორე, მიტრანოლიტი ნოვგოროდისა და ს. პეტერბურგისა.

მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესი ისიდორე, მიტრანოლიტი ნოვგოროდისა და პეტერბურგისა.

მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესი ისიდორე (ერის სახელად იაკობ ნიკოლსკი), შვილი შიშაკ-დიაკონისა, დაიბადა 1 ნოემბერს 1799 წელს ტფლის გუბერნიისა,

კაშირის მაზრის სოფელს ნიკოლსკში. დაიბადა რა სწავლა ტფლის სასულიერო სემინარიაში, ახალგაზრდა ნიკოლსკი 1821 წელს შეიდა პეტერბურგის სასულიერო აკადემიაში უმაღლესი განათლების მისაღებად და კურსი შეასრულა 1825 წელს პირველ მაღისტრად და იმავე წელს, 22 აგვისტოს აღკვეცილ იქონა ბერად და სახელად გვოდა ისიდორე. თავდაპირველი სამ-

სასურში იმან დაწერა ავადმთაში, სადაც ის აღიზარდა; შემდეგ ამისა რა რომ აწმყმანდროტობა მიიღო 1829 წელს, იგი ზედი-ზედ რეკტორობდა და ბროფესორობდა ორლოვის და მოსკოვის სასულიერო სემინარიებში, და 1834 წელს შედგენილ იქნა დიმიტროვის ეპარქიის ეპისკოპოსად და მოსკოვის მიტროპოლიტო-ქორ-ეპისკოპოსად (ვიკარი). 5 ივლისს 1837 წელს გადაყვანილ იქნა ბოლორცის დამოუკიდებელ ეპარქიის კათედრაზე; აქედან სწორედ ერთი წლის შემდეგ გადაყვანილ იქნა მოგოლევის ეპარქიის ეპისკოპოსად და 1842 წელს, 12 ნოემბერს დანიშნულ იქნა ქართლას და კახეთის ეპარქიის მთავარ-ეპისკოპოსად და ამისთანა დანიშნა უწმიდესი სინოდის წევრად და ექსარქოსად საქართველოსა. აქ 1856 წელს მიიღო მიტროპოლიტობა განსაკუთრებული მოღვაწეობისათვის ამიერ კავკასიაში საეკლესიო საქმეების მართვის შესახებ; შემდეგ 1856 წელს დაინიშნა კიევის და გალიციის მიტროპოლიტად და, ბოლოს, 1 ივლისს 1860 წლის დანიშნულ იქნა ნოვგოროდის და პეტერბურგის მიტროპოლიტად და უწმიდესი სინოდის უმთრესი წევრის სახელ-წოდებით, სილო 21 აგვისტოს იმავე წლის დანიშნულ იქნა საიმპერატორო კონტ-მოვერე საზოგადოების რჩევის უმთავრეს მხრუნეულად და თავმჯდომარედ. მალე უოვლად უსამდევე-ლოვის ისილორე ითვლება საპატოა წევრად: კონკრეტუ-ნის საზოგადო რწდილოეთის ძველ მათა საზოგადო-ებისა, საიმპერატორო სამეცნიერო აკადემიისა, რუსეთის გეოგრაფიულ საზოგადოებისა, მოსკოვის სასიოლო პეტროპოლის საზოგადოებისა, მეძვიდრის ხელმწიფე ცე-სარეკიის მუხების მოსკოვში, კავკასიაში მართლ-მად-დელობა ქრისტიანობის აღმადგენელი საზოგადოებისა, პეტერბურგის უნივერსიტეტისა, სექსიო-სარწმუნოელო და აკადემიისა, და სასულიერო აკადემიათა პეტერბურგის, მოსკოვის და კიევისა.

მალე უოვლად უსამდეველოვის ისილორეს აქვს რუსეთის ეკლესია უმადესი ორდინება და ძიარვისა ქვე-ბით მართული სამდეველ-მთავრო კვერთხისა, რომელიც 1875 წელს უბოძა ღვთის განსვენებულსა იმპერატორ-მა ალექსანდრე II-ემ; მით გარდა რუსეთის ეკლესიის უმარველეს მწვემთო-მთავრს 1884 წელს მარწმუნო-ბის წლის მდეველ-მთავრობაში სამსხერას შესრულებას გა-მო ებოძა მისი იმპერატორებისა უდავებულებისათვის-გან იმპერატორთა ნიკოლოზ I-ის, ალექსანდრე II-ის და ალექსანდრე III-ის საკანსიტო სწოთობა, რომელიც პეტროპოლისა არან კრთად და ძიარვისა თვალ-მარწმუ-ლით არან მართულნი და ატრთულ მალე უოვლად

უსამდეველოვისა მიიღო უმადესი ნება-რთვა-მდეველ-მოქმედების დროს მის წინაშე ჯვართ წინ მდოლისა, რაც შეადგენს უმადესის საეკლესიო პატრიარქ, რადგან ჯვარ-თი წინ მდოლა არის განსვენებული ნიშანი პატრიარქ-ობის სარასისა. 30 აგვისტომდე 1885 წლის ამ მიზ-ნისათვის სმარბადენ პატრიარქი ნიკონის ჯვარს, რომელიც ინახებოდა სამების მონასტერში წმ. სერგეისა მოსკოვის მახლობლად; მალე უოვლად უსამდეველოვის ისილორეს მართვა საკუთრად მომზადებული ჯვარი 26 აგვისტოს იმავე წლის მისი კონტ-მოვერე საზოგადო-ების უმთავრეს მხრუნეულად ოცდა ხუთი წლის სამსა-ხურის იფილიეს დღეს ეს ჯვარი პირველად სმარ-ბურს იქნა მდეველ-მოქმედების დროს ხელმწიფე იმპე-რატორის სახელ-წოდების და ალექსანდრე ნეკლეის დღე-სახელ-წოდების, 30 აგვისტოს. როგორც მადიდრული მო-რთულობით, ატრთვე ნაკეთობის სამეცნიერით ეს გერცლის ჯვარი წარმოგვიდგენს საეკლესიო ხელოვნურ ნიჭარობს. ჯვარს აქვს რვა კუთხე, თითოეული კუთ-ხე მართული აქვს ძველი-ბის სიკეთი ხელოვნებით და მიჭდილია შავი ხის ბუდეზე, რომელზედაც არის ვაშლის მსგავსი ვერცხლის ხუთი ბურთი ატრთვე მოაქვრელი ისე, როგორც ჯვარი. ჯვრის მართულ ბოლოებზე ჯე-რია ციმბირის 11 მეტრის ცი (ძიარვისა მის იფერი ქვე). ოთხი თეთრი მძიმე წოლისა და ჯვრის შუა კუთხეში, ელავრების ნაცვლად, 4 ბარბელი (ძიარვისა ქვე), რომელიც მართულნი არან წარმოდგენილი თითონ ბუ-მენტებით (ძიარვისა ქვე). ჯვრის ზედა პირზე ამოჭ-რილია ჯვარცხა, რომელსაც წინ უდგანს ღვთის-მშობელი და მოცემული იოანე ღვთის-მეტველი, შემოდა არის ღმერთი უფალი და სული წმიდა, რომლის აქეთ იქით მის და მთავარ, ჯვარცხის იფრს ქვე დასატრული თა-ვის სარქელი და ძველები და წინადმ სახე იერუსალიმი-სა. ამ სურათის ზურგზე განმარტულია: ღვთის-მშობე-ლი დრთულზე, რომელსაც ხელთ უჭერა და უსამარ-უმბა და კვერთხის, შემოდა დასატრული სელი-უმმე-ლი მცხოვარი (წმიდა სპდარწელი), რომლის ქვემოდა, თითქმის შუა ღვთის, ამოსატრულია ტანსი ორს-მოდრეკილი ღვთის მღოგრველი და მადიდებელი ორს-სნელორითურთ. ღვთის-მშობლის იქით-ქეთ დასატრ-ულია კთილ-მორწმუნე და დროსი მთავარი ალექსანდრე ნეკლეი და დარსი ისილორე პელოსიოტი. მით მორის და ღვთის მშობლის იფრით დასატრულია სამი სურათი-მა. ჯვრის ქვედა წევრს სლავურის ასოებით დაწერი-ლია: „ხელმწიფე იმპერატორის ნებითა და უწმიდესი სინოდის კურთხევათა გავრთულ იქნა ჯვარი ესე წინ

გასაძლავად ნოგოროდის, პეტრბურგის და ფილიან-
დის მიტროპოლიტის მღვდელ-მოქმედების დროს, სას-
სოვრად უსამღვდელოების ისიდორეს ეპისკოპოსად ორ-
მოცდათი წლის სამსახურისა, რომელიც შესრულდა
11 ნოემბერს 1884 წელსა.

ესრეთი მაღალი პირები, რომელიც რუსეთში ამ
თექვსმეტე წლის წინად მხოლოდ აღმოუჩინეს მოსკო-
ვის უსამღვდელოების მღვდელ-მოთავის ფილარეტს, სპე-
შიად გეისატკენ მაღალ-ყოვლად უსამღვდელოებისა
ისიდორეს ღვაწლთა კვედისაის და სამშობლოს კეთილ-
დღეობისათვის. ეს ყველასაგან ცნობილი ღვაწლნი გა-
მოსტუდენიანან როგორც უსამღვდეს წყალობათი წერი-
ლებში (РЕСКРИПТЫ), ისე მრავალდრეკებაში, რომელნიც
მიერთეს მის მაღალ ყოვლად უსამღვდელოებისა სასე-
დასსაგან დროს მისგან შესრულებულ აუთენტიკს დეკლარა-
ციას.

დაიწყო რა თავისი მღვდელ-მოთავრული სამსახური
მიტროპოლიტ ფილარეტთან, მაღალ ყოვლად უსამღვდე-
ლოების ისიდორეაუო შემდეგ, შილოცის და მოგვიკე-
ვის ეპარქიებში მღვდელ მოთავრობის დროს, თავლ-და-თავლ
მოქმედ და მოქმედი მონაწილე დაის სასსოვარის შე-
მოერთებისა მართლ-მადიდებელ კვედისასათნ უნაეტო
თავრის რუსეთისა, ლიტვის მიტროპოლიტის იოსებ სე-
მეშკოს დროს.

1818 წელში საქართველოს ექსარხოსად პირ-
ველად დაინიშნა რუსეთის მთავარ-ეპისკოპოსი მიო-
ფილაქტე. შოვლად სამღვდლო მიოფილაქტე დიდი
განათლებული მღვდელ-მთავარი იყო, მაგრამ საუბე-
დურად, მას ნაყოფიერ მიღწევებაში ხელს უშლი-
და, სხვათა შორისა, სწრაფი ხასიათი. შოვლად სამღვ-
დლო მიოფილაქტეს შემდეგ საქართველოში ექსარ-
ხოსად იყვნენ ყოვლად სამღვდლოანი მეგენი და მონა,
მაგრამ ამ მღვდელ-მთავრებს დიდ-ხანს არ უმსახუ-
რნიათ ჩვენში. მთავარ-ეპისკოპოსი მეგენი ხასიათით
ძალიან წაავადდა მიოფილაქტეს და ასეთი ხასიათით,
ზომ მოგვრცეებით, ბევრი საქმე ხდებდა.

როგორც შემოთა ესტეკით, მაღალ ყოვლად
სამღვდლო ისიდორე დაინიშნა საქართველოს ექსარ-
ხოსად 12 ნოემბერს 1842 წელსა. შოვლად სამღვდე-
ლო ისიდორემ მიტროპოლიტება მიიღო საქართველო-
შივე 1856 წელში განსხვავებული სამსახურისათვის.
მაღალ ყოვლად უსამღვდელოების მიტროპოლიტი ისი-
დორე დარჩა საქართველოში ექსარხოსად სულ 14 წე-
ლოწადი. ლეთისგანგებით ყოვლად სამღვდლო ისიდო-
რე დაინიშნა საქართველოს ექსარხოსად ისეთ დროს,
როცა მისი ბე ექსარხოსად ყოფნა მიუტელებელ სა-

პირობებს შეადგენდა. საქართველო როგორც ბუნ-
ებით არის განსხვავებული და შესანიშნავი ყოფნით
დღეა-მის წიგნზე, ისე იგი იშვიათის სხვა-და სხვაო-
ბას წარმოგიდგენს თავის მკიდრთა ფერად-ფერადი
გვარტამაობით: აქსცხოვრობენ ძირითელონი, რომელ
ნიც იყოფიან მრავალ თემებად. ამ თემთა, თუმცა-
ყველას ერთი შთამომავლობის ფეცი აქვსთ, მაგრამ
დიდი განსხვავების ბეცელი ასეთი როგორც ერთი,
აგრეთვე ზნე—ჩვეულებით და ზოგან სარწმუნოებო-
ბით. აქვე სცხოვრობენ, სხვათა შორის, სხვა თემის
ხალხნიც, რომელნიც წინეთ ქრისტიანები ყოფილან,
მაგრამ დღეს კი მამაშიანობის აღმარებელნი არიან
სხვა-და-სხვა დროთა-ვითარებისა გამო. ბოლოს დროს
სასულიერო მთავრობის მოღვაწეობით ამ ხალხებში
ქრისტიანობის აღფრეებას შეუდგენენ და წარმატება-
საც მალე მისწდენ. ცხადი ქეშმარიტებაა, რომ გა-
დარჯულებულ ხალხს ქეშმარიტ გზაზე დასაყენებლად
დიდი სიღრთხილით, ადამიანის გულის კოდნით და
გამქრახობით მოპყრობა და მოქცევა უნდა. მცირე-
ნი შეცდომა ამ შემთხვევაში არა თუ არ შეაყენებს
თვით დაწყებულ საქმეს, არამედ თოლად ანგრებს
იმასაც, რაც გამოცდილ წინამოადგილეთ გაუყეო-
ბით. სწორედ ამ გვარი მოღვაწე სჭირდებოდა მართლ-
მადიდებელი ქრისტიანობის აღფრეებას ხანებულ
გამამაძინებულ ხალხებშია და ესრეთი მოღვაწე,
შემკული სრული დარსებით, იპოვა საქართველომ
მაღალ ყოვლად უსამღვდელოების მიილდერ მიტროპო-
ლიტში. ამ სამაგალითო მთელდელ-მთავარში უხვად
იყო მოთავსებული ერთის მხრით წრფელი სიყვარუ-
ლი ხალხისადმი, ცხოველი სურვილი მისი კეთილად
აღორძინებისა და აღფრეებისა და მეორეს მხრით იშ-
ვიათი აღმინისტრატორული ნიჭიერებაიც. მასკეთრი
არაა, რომ ამ წარჩინებულ თვისებათა მალე მოპყ-
ვა ხალხის ღრმა სიყვარული ამ მღვდელ-მთავრისადმი და
თვლ-საჩინო ნაყოფიც გამოიღო ყველა მის-მიერ
ხალხის საკეთილოდ დაწყებულმა საქმეებმა. მოკლედ
აღწიწნავთ ყველა იმ დიდ საქმეთა, რომელნიც
უქცავდა ზღიან მთელი ქართველი ერისათვის ამ შე-
სანიშნავი ექსარხოსის სახელსა და მოღვაწეობას.

მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესმა მიტროპოლიტმა
ისიდორემ მტკიცე საფუძველზე დაამყარა საეკლესიო
საქმეების კეთილ-განწყობილება თავის საეკლესიო-სის
ყველა ნაწილებში, ამასთანავე მან გააწყო მის წინად
მყოფ ექსარხოსთა შეცდომილებანი და გაამართლა
საქართველოს გვარქების რაოდენობა, რასაც არსებო-

თად ითხოვდა ამიერ და იმიერ კავკასიის მართლ-მადიდებელ მკვიდრთა გაზრდილი მოსახლეობა და თემობითი სხვა-და სხვაობა. ამასთანავე მაღალ ყოვლად უსამღებლოდ მსიძღვრებელ დიდი შემწეობა აღმოუჩინა მართლ-მადიდებელი ქრისტიანობის აღდგინებას და განმტკიცებას მთელსა ქარსის, რომელთაგან ზოგნი ისტორიულ უბედურ გარემოებათა გამო გაჰმამადიანდნენ და ზოგნი, თუმცა ქრისტიანებად დარჩნენ, მაგრამ მათ სახელის მტერი ქრისტიანობისა არა შერჩენიათ რა.

შოვლად სამღვდლოდ მსიძღვრეს დაველილ და დათვლიერებული ჰქონდა ყველა ეპარქიები მთელს საქართველოს საეპარქოსოში. მას ამ საქმეში ვერ აბრკოლებდა ვერც ადგილის უსწორ-მასწორება და ვერც ზეირანი გზების უმეტესობა. იგი ადვილად დაბძანდებოდა ცხენით და ათვალიერებდა საქართველოს ყველა შესანიშნავ ტაძრებს და მონასტრებს; მასთან იცდევდა ადგილობრივი ხალხის მდგომარეობასაც.

თუმცა დიდმა ღრამ გაიარა, რაც ყოვლად სამღვდლოდ მსიძღვრეს წაბძანდა საქართველოდამ, მაგრამ ყოველს მის ფეხის გადადგმას ღელსაც დიდის კრძალვით მოიგონებენ საქართველოში ყველა მომსწრე პირნი.

(შეიძვეო იქნება).

ა დ რ ი ა ნ ო კ ო ლ ი ძ ა ზ .

თუმცა ბოლგარები მართლ-მადიდებელნი ქრისტიანნი არიან, მაგრამ ზოგიერთ საიდუმლოებს არ ასრულებენ ისე, როგორც ამას მოითხოვს მსოფლიო კრებათა და წმიდა მამათაგან დადგენილი კანონები. ანუ, მაგალითად, საიდუმლო ნათლის-ღება. ახლად დაბადებულ ყმაწვილებს უსათუოდ მერვე დღეზე ნათელენ, მაგრამ უბედურება ის არის, რომ მერვე დღემდის ყმაწვილის მონათლება აქ შეუძლებელია, თუ გინდ მოსანათლავი სასიცდელად იყოს ანე. მართლ-მადიდებელი ეკლესიის წესებით შეიძლება ყმაწვილი ერის კაცად მონათლოს, როცა ყმაწვილი ანე არის და მღვდელი არ იშოვება. ამ შემთხვევაში ერის კაცმა უნდა აიყვანოს ყმაწვილი, სამგზის ჩასვას წყალში და წარმოსთქვას შემდეგი სიტყვები: ნათელს იღებს მონა ანუ მხევალი, სხელთა მამისათა ანე, და ძი-

სათა ანე და სულისა წმიდისათა ანე. ამის შემდეგ, თუ ყმაწვილი გადაჩნა სიკვდილს, დანარჩენი წესი მღვდელმა უნდა შეასრულოს. აქ კი ათასი სასიკვდილად იყოს ყმაწვილი ანე, მას არავინ მონათლავს მერვე დღემდე. მერვე დღემდის ვინმე ყმაწვილი კიდევ რომ მონათლოს, ეს ნათელი კანონიერად არ ჩაითვლება. ნათლობის დღე უსათუოდ უნდა იქნეს ან კვირა და ან რამე დღესასწაული. სხვა დღეებში აქ ყმაწვილებს არ მონათლვენ. ზემოდ მოხსენებული ჩვეულებას გამო აქ ბევრი ყმაწვილი იხოება უსათუოდ. მაგრამ არც მონათლულნი შეიძლება ჩაეჭიკბათ კანონიერ მონათლულებად, რადგან აქაური მღვდლები ბევრ წესს აკლებენ საიდუმლო ნათლის-ღებას. აქაურს მღვდელს შეიძლება ერთხელ მეტადაც არ ჰქონდეს წმიდა მირონი მიღებული თავის მღვდელ-მთავრისაგან. შევლამ ვიცით, რომ წმიდა მირონი ყოველ წლობით მხადდება სადაც ჯერ არს და მერე ურიგდება მღვდელ-მთავრებს მათდამი რწმუნებულ ეკლესიებზე დასარიგებლად საჭიროებისა მეტად. აქაურ მღვდელს თუ ერთხელ კი მოუტანია მირონი მღვდელ-მთავრისაგან, მას შემდეგში საჭიროდ აღარ მიაჩნია მირონის მოტანა. მღვდელს მხოლოდ ის ჭურჭელი აქვს შენახული, რომლითაც ერთხელ მოიტანა წმიდა მირონი, რადგან გამოეცდებოდა, რომ კურცელნი ჩაასხამს უბრალო ზეთს და ჰეიქრობს, რომ ეს უბრალო ზეთიც მიიღებს კურთხევას ამ ჭურჭლისაგან და ზეთი მირონად იქცევა. ბევრი დარწმუნებულია აქ, რომ მირონი გადმოამდინარეობს ბაღიანის ერთი კლდისაგან. ჯერ მღვდელი სცხებს მოსანათლავს ზეთს, მერე ნათლია აიღებს დანარჩენ ზეთს და მითი სცხებს ყმაწვილს მთელ ტანზე, რომ ამ სახით მონათლული სრული ქრისტიანი შეიქნეს. ნათლის გამოცემა აქ შეუძლებელი საქმეა, რადგან აქაურების აზრით ნათლის გამოცემათან ერთად მისგან განათლულ ყმაწვილს მოაკლდება მისი ლოცვა-კურთხევა. აქაური კაცი კალზე კი აიღებს ზეთს და ნათლის კი ვერ გამოაცხდევინებ. მისაც ერთ შეილის მონათლეობის, ყველა შეილები იმას უნდა მონათლეობს, თუ კი უწინ დელი—ნათლია ცოცხალია.

ბოლგარიის მკვიდრნი, ამ მხარეში მომხდარ არეულობის შემდეგ, რომლისა გამო ბატონებმერგი, მთავარი ბოლგარიისა, იძულებულ შეიქმნა მიეტოვებინა მთავრობა, გაიყვნენ ორ ერთი-ერთმანერთის მოწინააღმდეგე დასად. მართი დასი ცხლანდელი მმართველების მომხრე, მეორე წინააღმდეგი. მთავრობა სდევ-

ნის მოწინააღმდეგეთ, როგორიც იძულებულნი არიან მატკოვან სამზოლო და თავის საცხოვრებელი ბინა დასხვავან სადმე შეიფარონ თავი. ხალხს წინეთითაჟი იარაღი ჰქონდა მთავარობისაგან დარაგებული, დღეს კი ეს იარაღი ყველას ჩამოართვეს. მთავარობისაგან დენილები ზოგნი სათათრეთის სამხელაბლოებში გადადიან და აქ იფარევენ თავს, ზოგნი კი, რომელთაც საშუალება არა ჰქონდათ, სხვაგან სადმე წასულიყვნენ, შეიშალენ ტყეებში და ავაზაკობას მაჰქილეს ზელი. ან კი რა ჰქნან საწყლებმა? ტყეებში რაით ირჩინონ თავი. ხალხს ეცეთა არა საწარტკელი მღვამაჩერება არის მანებო, რომ ბოლოვიაში დღეს კაცის ცარცევა-გლეჯა და კლა ხშირი მოკლეა არის. ძაკე შიშით გარდ ერ გამოდის და, თუ გაოვიდა, შინ მშვიდობით დაბრუნების იმედა აღარა აქვს, რადგან ავაზაკებით საესეა ტყეები და მინდერები. ავაზაკებიც ძალიან უშოშადა მაჰქილდენ: ისინი შეიკარბენ კაცს; თუ საწყალს აქვს რამე, წაართმევენ და გაუშვებენ; წინააღმდეგ შემთხვევაში დაჰკრილოს წიგნიან ტყეში და დაჰმალენ. შემდეგ შეუთვლიან მის მშობლებს: «თქვენი შვილი ჩვენ გეყავს შეკარბილი და თუ ამდენ ფულს არ გამოგვიგზავნით, შეკარბილის თავს მოგსჭრით». საბარლო მშობლებმა უნდა იმოკონ სადმე ავაზაკებისაგან შემართული ფული და გაუგზავნონ მათ, რომ ამ სახით გადაარჩინონ თავის შვილი სიკვდილს. ამას წინეთ ავაზაკებს შეეცარათ ერთი მღვ. და მედავითენ, რომელთათვის 6,000 მანეთი მოეთხოვათ ავაზაკებს. ამდენი ფული ჯიბეში კი არა სახლშიაც სად ექნებოდათ საწყლებს! მღვდელი დეტოვებით ავაზაკებს და მედავითენ ფულის მოსატანად გამოეშვათ სოფელში. მედავითენ მოვიდასოფელში და ეს ამბები შეტყობია მამედ-ფაშას, რომელიც ქართველთაგანია, გვარად მახვანო. მამედ-ფაშამ დაუყოვნებლივ გაგზავნა ჯარის კაცი ავაზაკების დასაჭერად და თან გაატანა მედავითენ, რომ მას ავაზაკების ბინა ესწავლებია ჯარისათვის. როცა ავაზაკებმა შეიტყეს ჯარის მიახლოება, თავად გაიქცნენ და საწყალი შეკოკილი მღვდელი მიატოვეს. ამ დღეებში აღრიათობაობის მახლობლად ავაზაკებმა შეიპყრეს ორი მდიდარი გლეხის შვილები და საღვაც გადაჰადეს. მშობლებს შემოუთვალეს: «თუ გინდათ, შვილები დაგიბრუნოთ, 1,000 ლირა გამოგვიგზავნეთო». ჯარი დაჰდგეს ამ ავაზაკებს დასაჭერად, მაგრამ ჯერ-ჯერობით მათ კვალს ვერ მიანო. მათ შეძლებულ გლეხს ავაზაკებმა მოსატაცეს 12 წლის ვაჟი და წაიყ-

ვანეს ტყეში. შაწვილის მამას შემოუთვალეს ფულის მოტანა, მაგრამ მამამ არ შეასრულა ავაზაკების თხოვნა. მაშინ ავაზაკებს გამოეცრათ ყელი ემაწვილისათვის, ჩამოეტანათ სოფლის ახლოს და დაეგდოთ მინდორში. მიცალეზულისათვის ერთი ლირა ზელში მიეცათ და ერთიც პირში, მიცალეზულთან დაეგდოთ ბართი, რომელშიაც ეწერა: «მე ფულები მღვდელს მიეცე და აწირეინ მიცალეზული-სათვის». ანგარიში არა აქვს ეკლესიების ცარცვას.

ბირნოვოს მახლობლად დიდი მთებია. ამ მთებში უწინდელ დროში მონასტრები ყოფილა აღწმენებული, რომელთაგან ზოგი დღესაც არის დაცული და მათში სცხოვრებენ ბერძნის ბერები. ამ მონასტრების კვდლებზე კაცი ხშირად შესვდება ქართულ-ხუტურ ასოებით წარწერათა, მს წარწერანი და ზოგიერთი გარდმოცემანი გვიმტყცებენ, რომ ერთ დროს ამ მონასტრებში ქართველი ბერები ყოფილან. დღეს კი ამ მონასტრებს ბერძნის ბერები დაჰპატრონებინ. ზოგიერთ ავაზაკებს ამ მონასტრებში ჰქონებათ თავ-შესაფერი ბინა. ბერებიც არ ახმელდენ ავაზაკებს, რადგან იმათ ნადავლით ბერებიც სარგებლობდენ ზოლმე თურმე. ამ ბოლო დროს მთავრობამ მიანო ავაზაკების კვალს ამ მონასტრებში, სადაც ავაზაკებთან ერთად დაიპყრეს მათი მფარველი ბერებიც. დანარჩენი ბერები დიოხომეს ამ ადგილიდან და მონასტერი დასწვეს.

ქართული.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

ოქრს აგვისტოს მუთაისის საერებულო ტაძარში და ბერ სხვა ეკლესიებში გადახდილ იქმნა პანაშვილი გადაცხადებული მ. ნ. პატკოვის სულის მოსახსენებლად.

ამავე დღეს მზილისის სიონის საერებულო ტაძარში და ქალაქის სხვა ეკლესიებშიც გადახდილ იქმნა ასეთივე პანაშვილი, სიონის საერებულო ტაძარში პანაშვილი გადისხდა ყოვლად უსამღელოესმა ალექსანდრემ ქალაქის სამღვდლოებითურთ. პანაშვილის დაწყებამდე ამ ტაძრის წინამძღვარმა, დევანოზმა მლიემა წარმოსთქვა სიტყვა, რომელშიაც მოკლედ გამოხატა მიცალეზულის მ. ნ. პატკოვის ეინა-

ობა და მოღვაწეობა. მკადგებელმა მოიხსენა აგრეთვე, თუ რა სამიმო და სამუშაოა მთელი ზუსტით-სათვის ისეთი კაცის სიკვლილი, როგორიც იყო მ. ნ. პატკოვი.

სიონის სობოროში, უწმიდესი სინოდის განკარგულების თანახმად, 20 და 22 იულისს შეუწყობიათ მლოცველებთ შორის 23 მ. და 85 კ. ქალაქ მერნის მცხოვრებთა სასარგებლოდ, რომელთაც დიდი ზიანი მისცა ამ ქალაქში მომხდარმა მიწისძვრამ.

ჩვენმა მკითხველებმა უკვე იციან, რომ მთილისში, სიონის ტაძრის გაღვივებაში აწეწეს საეკლესიო-არქეოლოგიური მუზეი. ღღეს ამ საგნის შესახებ გაუთ „ძაგუა“-ში ციხთულობთ შემდგეს: «მისმა ყოვლად უსამღღელოცობამ იონანკმ საქართველოში ექსარხოსად მყოფობის დროს განიზრახა საეკლესიო მუზეის აღმენება მთილისში, მაგრამ ეს განზრახვა შესრულებითა დარჩა. 1884 წელში ხელახლად აღიარულ იქნა კითხვა საეკლესიო-არქეოლოგიური მუზეის აღმენების შესახებ და საქართველოს ებლანდელი ექსარხოსის, მაღალ ყოვლად უსამღღელოცობის პავლეს მეცადინეობით ეს საქმე სისრულეში მოვიდა. მუზეის ასაშენებელი დღილი გაბოზახულ იქნა სიონის სობოროს გაღვივებაში. ღღეს ამ მუზეისათვის საჭირო შენობა მზად არის. მუზეის შენობა არის ქვიტკირის და შესდგება ორი სართულისაგან. ზემო სართულში არის ერთი დიდი ოთახი, რომელსაც სიგრძე აქვს 14 არშინი და სიგანე 10. ძირა სართულში არის სამი ოთახი. ეს შენობა აღმუშებულ იქნა სიონის ტაძრის საშუალებით. რადგან ტაძრის ხელად თავს საშუალება არა ჰქონდა, ამიტომ ტაძარმა, სასულიერო მთავრობის ნება დართვით, ამ შენობის ასაგებად საჭირო ფული ისესხა აქუერი ეპარქიალური წმინდა სანთლის ქარხნისაგან. მუზეის შენობადაჯდა სულ 9,000 მ. მუზეისთვის უკვე შეკრებილია რამოდენიმე ნივთები, რომელთაც დიდი მნიშვნელობა აქვთ არქეოლოგიური და არქეოგრაფილი მხრით.

მაზეთ «ნორ-დარ»-ს ატყობინენ მონსტანტონეოლადმა, რომ სომეხთ პატრიარქს მაკარის მოუხდენია განკარგულება, რომლის ძალით მწმიდაინის სასულიერო აკადემიაში უნდა გაგზავნილ იქმნენ სათათრეთის იმერის სხვა-და-სხვა სამეფობელოებიდან და რუმ-

ნიიდან თორმეტი ახალგაზდა ყმაწვილი, რომელნიც უნდა აღიზარდენ კადემიის საკუთარი ხარჯით.

პავლოვსკის სასახლის ეკლესიის დეკანოზს სიონის, როგორც გაუწყებს ერთი ზუსტი გაზეთი, შეუდგენია წიგნის ასახი განმარტება. ლიტურგიასთან ერთად განმარტებულია თურმე თორმეტი საუფლო დღესასწაულებიც. პეტრონი ჯერ საზოგადოდ ღვაწა-კობს ლიტურგიაზე, უწინებს მკითხველთ ლიტურგიის ისტორიულ მსგელოებას და შემდეგ ხსნის ყველა დღესასწაულს მარისტე შობიდან. მაზეთის სიტყვით ასეთი სავიდალური განმარტება წიგნისა და მასთან ასეთი გასაგები ნივთ დაწერილი წიგნი პირველად იბე-დება თურმე ზუსტულს ენაზე.

იმერეთის ეპისკოპოსის შაბრიელის განკარგულებით იმერეთის ეპარქიის ყველა ეკლესიაში იკრიბება დღეს ფულები ქალაქ მერნის მცხოვრებთა სასარგებლოდ. შესანიშნავია, რომ მეტად ღარიბიც კი ხარულით სწირავენ ფულებს ამ საგნისათვის.

ამ დღეებში მთილისში დაიბედა ძაგასიაში მართლ-მადიდებელი ქრისტიანობის აღმადგენლი საზოგადოების ანგაზაში 1886 წლისა. მეორე წელიწადი, რაც ეს საზოგადოება ახალი წესდების ძალით ჩამოეროთა სამოქალაქო უწყებს და გაღვივა უწმიდესი სინოდის განკარგულებაში. ანგარიშიდან სწინ, რომ 1886 წელში საზოგადოებას ახლად მომადგება 97 წევრი. ამ 97 წევრი 92 პირი ჩაწერილია საზოგადოების მუდმივ წევრად. პირველს იანვარს 1887 წელსა ყოფილა სულ 1,177 წევრი; ამ 1,177 წევრში 54 კაცი ყოფილა წლიური წევრი საზოგადოებისა, დანარჩენი კი მუდმივი. ამ საანგარიშო წელში საზოგადოებას კი ძალი ფულები ჰქონია, და სახელობრი: პირველ იანვარს 1886 წელსა საზოგადოებას დარჩენია წინა წლიდან 10,525 მანეთი და 20 კ., საანგარიშო წელში შემოსეულია 158,614 მ. 17 კ., ასე რომ მთელი შემოსავალი ყოფილა 169,139 მ. 45 კ. შესავალში, სხვათა შორის, ნაქვებია 76,000 მ., რომელშიც მისცემია საზოგადოებას მთავრობისაგან ძარაისის მამულების შემოსავლის ნაკელად; 30,000 მ. შემოსეულია საზოგადოებას ზუსეთის სიმეფარტაგრო და სამეფო ორდენების კაპიტულისაგან და 19,932 მ. მთავრობისაგან უწმიდესი სინოდის ხარჯთა აღიჯ-

ბისა მებრ, 23,899 მ. 64 კ., რომელიც შეკრებილია მთელს რუსეთში კრუეკებით, მთელსანგარიშო წელში დახარჯულა 142,501 მ. 55 კ. პირველ იანვრისათვის 1887 წლის საზოგადოებას დარჩენია თავისუფალი ფული 26,634 მ. 90 კ. მასეღის უმთავრეს ბარჯს შეადგენს სამღვდლოების შენახვა და შემწეობა, რომელზედაც დახარჯულა 81,179 მ. 65 კ.; სხვადასხვა სასწავლებლებში პანსიონერები შესანახავად, საზოგადოების 25 სასწავლებელზე და საზოგადოდ სასწავლებლო საქმეზე საზოგადოებას დახარჯვია 32,970 მ. 13 კ., ახალი ეკლესიების აშენებაზე, საეკლესიო შენობათა შეკეთებაზე, ეკლესიის კრებულთა ბინების გაკეთებაზე, შესამოსლეების, ნატების და საეკლესიო წიგნების ყიდვაზე საზოგადოებას დახარჯვია 8,574 მ. 40 კ., მბილისის ეპარქიალურ სანთლის ქარხნისათვის მიუცია 12,158 მ. 55 კ., რომელიც ეღოდა ჰქონებია აღებული საზოგადოებას. მართისიტკეთ, საზოგადოებას გაუსტუმრებია ყოველივე ეალი. რადგან საზოგადოებას კი ძალი ფულეზი ჰქონებია ხელში, ამიტომ მას მიუცია სამღვდლოებისათვის და მასწავლებლებისათვის არა მარტო 1885 წლის უქანსკელი მესამედის ხვედრი ჯამაგირები, არამედ ასეთი ჯამაგირი უკლებლად მიუღია სამღვდლოებას და მასწავლებლებს ამ სანგარიშო წელშიაც. საინტერესოა, აღენიშნოთ ისიც, თუ საქართველოს საეპარქიოლის რომელ ეპარქიიდან რამდენი ფულეზი შემოსეღია საზოგადოებას კრუეკებით მობოკილი: სტავროპოლის ეპარქიიდან შემოსულა 703 მ. 60 კ., ქაქეასის სამხედრო ოლქის უმფროსი მღვდლისაგან 223 მ. 39 კ., საქართველოს ეპარქიისისაგან 137 მ. 73 კ., მლადიკავის ეპისკოპოსისაგან—118 მ. 83 კ., ბათუმის ეკლესიისაგან—30 მ. 95 კ. და 17 მ. 94 კ. სასულერი ორი პირისაგან, დასულ 1,228 მან. და 86 კ., რომელიც ცოტათი აღმატება ამ ფულეზს, რომელიც მიუღია საზოგადოებას ქალაქ პერმიდან და სახელობარ: 1,140 მ. 33 კ. (ქაქეზი).

შეწირულმაანი.

მ. მერნის დაზინებულ მცხოვრებლების სასარგებლოდ, წინადადებისამებრ იმერეთის ეპისკოპოსის მბარეილისა, საფუძელსა ზედა უწმიდესი სინოდის უკბისა, ზოლდინინის დეკანოზის დავით ლამაშიძის საზოლდინინოში შეკრებილ იქმნა ორ კერა-დღეს, წირვის შემდეგ, ეკლესიის მოსამსახურეთა და მრევლთაგან ას შეიღი მანეთი და ორმოცდა ცამეტი კაზ.

შს ფული შემოვიდა შემდეგი პირებისაგან.

- 1) ყვრილის ნათლის-მცემლის წინამძღვრის დეკანოზის დავით ლამაშიძისაგან — 8 მ.
- 2) ეკალიის წმ. ბარბარის ეკლესიის მღვდლის იესე ზესეკიძისაგან — 10—11 კ.
- 3) ღანუდარის ღვთის-შობლის ეკლესიის მღვდლის პოროფრ კაციალისაგან 8— „
- 4) ცხრაწუაროს წმიდის გიორგის ეკლესიის მღვდლის ბესარიონ გველესიანისაგან 6—
- 5) ვარძის ღვთის-შობლის ეკლესიის მღვდლის იოსებ და დავით ანთაქაშის და ივანე დეკანოზისაგან — 6—20 კ.
- 6) აღდგომის წმიდის გიორგის ეკლესიის მღვ. დიონტი მაჭუბარიანისაგან — 6—17 —
- 7) ბოსღვეის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდლის სპირიდონ სუზაშვილისაგან — 6— 6 —
- 8) ფუთის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდლის აღდგომი სალაძის და სიმონ თუბერბიძისაგან 5—53 —
- 9) ეკალიის დანიშის მღვდლის რომანოზ გორგაძისაგან — — 5—20 —
- 10) შრომის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდლის ნიკოლოზ ლამაშიძისაგან — — 4—80 —
- 11) ტაბაგრის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვ. ბესარიონ კელენჯიძისაგან — 4—10 —
- 12) ხონის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდლის დავით ჭონიშვილისაგან — — 4 —
- 13) ჭაბუკის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდლის გერასიმე ზესეკიძისაგან — — 3—60 —
- 14) შრომის მაცხოვრის ეკლესიის მღვდლის დიმიტრი ანთაძისაგან — — 3—44 —
- 15) იგორეთის მაცხოვრის ეკლესიის მღვდლის სპირიდონ გორგაძისაგან — — 3—65 —
- 16) სანაბლის მთავარ-ანგელოსის ეკლესიის მღვდლის დავით გველესიანისაგან — 3—20 —

17) იღუმის მღვთის-მშობლის ეკლესიის მღვ.	—	—	3—17—
18) აჭარის მღვთის-მშობლის ეკლესიის მღვ.	—	—	3— 1—
19) ნიდრის წმ. გიორგის ეკლესიის მღ. ანდრია პერაქისაგან	—	—	3—
20) შრომის მიძინების ეკლესიის მღვდლის სამსონ ცეკტიშვილისაგან	—	—	2— 9—
21) ბოსღვევის ფეარცის ეკლესიის მღვდლის იოსებ მჭედლისაგან	—	—	1—60—
22) კიხის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდლის გიორგი მაჭავარიანისაგან	—	—	1—50—
23) სანახშირის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვ.	—	—	1—50—
24) წმ. გიორგის ეკლესიის მღვ. სოფრომ მაღლაველიძისაგან	—	—	1—50—
წმ. გიორგის ეკლესიის მღვ. სოფრომ მაღლაველიძისაგან	—	—	1—50—
წმ. გიორგის ეკლესიის მღვ. სოფრომ მაღლაველიძისაგან	—	—	1—50—
წმ. გიორგის ეკლესიის მღვ. სოფრომ მაღლაველიძისაგან	—	—	1—50—
25) კინოთის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდლისაგან ანდრია —	—	—	1—50—
და სრულიად —	—	—	107—53—

მს ფული (107 53 კ.) გავეზაფანა იმერეთის ეპისკოპოსს ზაბრიელს გარდასაცემად კუთვნილ ბიზანტიურად.

გორის სასულიერო სასწავლებლის სამმართველო

ამით აცხადებს, რომ რომელთაც გორის სასულიერო სასწავლებელში ყმაწვილების მიზარება ჰსურთ, მათ უნდა მისცენ თხოვნა სასწავლებლის ზედამხედველს აგვისტოს პირველი რიცხვიდან ოცდახუთამდე; თხოვნის გარდა მიხონდეთა უნდა წარადგინონ მოწმობა ყმაწვილის ნათლობისა და მასზედ, რომ ყმაწვილს ან უხლია და ან აცრილი აქვს ყველი.

სასწავლებელში მისაღებად ყმაწვილების გამოცდა იქნება აგვისტოს 28 და 29-სა.

მოსამზადებელი კლასის პირველს განყოფილებაში ყმაწვილები მიიღებიან გამოუცდელად.

(3—3)

მუთისის პეტრე-პავლეს საეკლესიო-სამრევლო სკოლის გამგე ამით უცხადებს მშობლებს, რომ ყმაწვილების მრეზბა ამ სკოლაში დაიწყება 25 აგვისტოდან. შაწვილებმა სკოლაში შემოსვლის დროს უნდა წარმოადგინონ საკურო საბუთები და სახელდობარ: მეტრიკული აღმოწერილობა ყმაწვილის შობაზე და მონათლაზე და მოწმობა, რომ ყმაწვილს ნახალი ან აცრილი აქვს ყველი.

სკოლა, თუმცა მტკიცედ აღება უმწმიდესი სინოდისაგან დამტკიცებულ საეკლესიო-სამრევლო სკოლების პროგრამას, მაგრამ მაშინ დროს მეტადინობს შეაწავლოს ყმაწვილებს გენაზიების და პრაქტიკა-ზიების მოსამზადებელი კლასების კურსი, რომ ყმაწვილებს შეეძლოს ამ სასწავლებლების პირველ კლასებში შესვლა. სწავლის ფასი მთელი წლისა არის 16 მანეთი; ამ ფულზეში რვა მანეთი უნდა ყმაწვილმა წარმოადგინოს სკოლაში შესვლის დროს, დანარჩენი 8 მანეთი პირველს იანვარს.

თხოვნები და საკურო საბუთები შემოტანილ უნდა იქნენ ამ სკოლის გამგეს სახელზე.

სკოლას გამგე მღვდელი ნ. სუფიევი.

მ ი ნ ა ა რ ს ი : ოფიციალური ნაწალი: მართებლობის განკარგულებანი.—მოწინააღმდეგე იმერეთის ეპისკოპოსის გაბრიელისა.—არა ოფ. ნაწ. ერთი უმთავრესი საშუალება სხვისს ეკლესიებში შეკრებასთვის წირვა-ლოცვის მოსახსენად.—ღია წერადი მოამქსთან.—სამეგრელოდამ.—უსუთის საზოგადოებადგან.—მაღალეოჯად: უსამღვდელოესი ისაიდო, მატრახლოდო ნოკოგორდისა და პეტრეზურდისა.—ადრანოზოლოდამ.—სსკა-და-სსკა ამბები და შენიშვნები.—შეწირულებანი.—განცხადება.

რედაქტორი და გამომცემელი დეტ. დ. დამბაშიძე. *Доп. цензурою Кутаиса, 1887 г. 15 августа*

საკუთარი მწერალ-მეჭკვაი რედაქციისა.